

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

REINAERT DE VOS

Volksspel

door

Paul de Mont

Dramatische bewerking van het oude dierenverhaal
aan de hand van de 2de tekstuitgave door J.F. Willems

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2007

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste VIJFTIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagkaart die, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.
info@ibva.nl

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *REINAERT DE VOS* op te voeren moet de naam van auteur *PAUL DE MONT* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen. De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

DRAMATIS PERSONÆ :

NOBEL : Ouwe Heer; zwaarlijvig; facie van een zware eter en drinker. Een soort imponeerende majesteit als hij uit zijn oververzadigde apathie loskomt.

KONINGIN : Heel wat jonger. Koket; houdt min of meer van flirten. Het is langs die zijde, dat Reintje haar sympathie zal weten te kapen.

BRUIN : Type van de hobereau. Bewust van zijn atletiese gaven. Trekt zijn broek op als Debunne, eer hij overgaat tot een oratoriese inspanning. Manipuleert zijn woorden als vijf kilo gewichten.

REINAERT : Rosse baard als Bernard Shaw. Iets geslepens en slordigs: joods type. Homme du monde, als hij het goed vindt; onctueus als een diplomaat en brutaal als een dokter, naar gelang de noden van het ogenblik.

GRIMBAERT : De advokaster, uit op subtiliteiten en à cheval op het protokol: zoveel te min strikt op de principen. Fungeert als verdediger voor Reinaert in het eerste gedeelte — later ook, maar diskreter.

PANSER : De burger in al zijn treffelijkheid. Neemt het op voor de verongelykte Cuwaert. De man van de orde en de wettelijkheid. Hij is de tolk van de openbare opinie.

ISENGRIM : Uitzicht, spreekwijze en instinkten van een oud soldenier. Brutaal en opvliegend. Een ondergrond van ridderlikheid en eerbied voor het gegeven woord, hem bijgebleven uit het beroep.

TYBERT : De egoïst; zit er warmpjes in. Houdt zich liefst genoeglik op zijn ééntje. Geraakt in het gedrang

gesleurd — à son corps défendant. Muist er dan ook uit, zodra hij er een kans toe ziet. Aristokraat.

FIRAPEEL : De hoveling. Misprijzend voor het vulgum pecus. Instinktmatig aan de zijde van de verscheurende dieren.

BELIJN : Majordoom en kapelaan van de koning: Hoge functionaris, attent, plichtbewust en serviel.

TIERCELIJN : Beul en chirurgijn-baardemaker. De man van de karweitjes.

CANTECLAER : Bellâtre: type van de « chanteur de café conc » of zowat. Ijdel, gevoelig aan de attenties. Meer bezorgd om het uiterlik decorum, dan om wat anders.

HERSINDE : De klein-burgerlike huisvrouw met populaire instinkten:

HERMELIJN : Wat min vulgair; maar toch niets van de geraffineerde of moderne vrouw: Gedrild door Reinaert volgens het beginsel: de vrouw bij haar kookpot.

COURTOIS : De lakei.

CUWAERT : De proletariër.

*De koster, de smid, de veldwachter, Julocke, Martinet :
gewone doorsneemensen.*

Vuilmaerte, de sloddervrouw van het dorp.

EERSTE BEDRIJF.

BELIJN treedt op: leidt de Koning en de Koningin naar hun troon. ☞ Volgen: ISENGRIM, met zijn blinde welpjes bij de hand; PANSER, die de gehavende Cuwaert opleidt; COURTOIS, onderdanig en obsequieus. ☞ Ze gaan rechts van de Troon postvatten — als aanklagers. ☞ Afzonderlijk: GRIMBAERT; hij staat links van de Troon; als verdediger. ☞ In het midden nemen TYBERT en BRUIN plaats. Ze achten het aanwankelijk beneden hun waardigheid zich in het debat te mengen.

NOBEL :

We moesten de landdag schorsen
Om de klachten na te vorsen
Ingediend door menig dier
Tegen Reinaert. (geeuwend-rondschouwend)

Is ie hier?

BELIJN

(die optreedt als griffier, schudt ontkennend het hoofd) :

ISENGRIM

(vinnig):

Als w'op Reinaert moeten wachten,
kunnen w'hier gerust vernachten.

GRIMBAERT

(springt recht, verontwaardigd):

Sire, laat u niet misleiden!
Reinaert laat zich niet verbeiden:
hij is ziek! Valt dit te laken?
Ik zal op zijn zaak hier waken.

PANSER :

Praat niet recht, wat ge weet krom !

ISENGRIM :

Komt hij niet, hij weet waarom.

NOBEL :

Laat ons asjebliet niet twisten,
hier geen kostbre tijd verkwisten.
Werd de Vos gedaagd als 't hoort ?

BELIJN

(knikt):

NOBEL

(afdoend):

Isengrim, 'k verleen U 't woord !

ISENGRIM

(heftig):

Dat we Reinaert niet ontwaren,
moet ons geen verwondring baren :
't is toch niet meer d'eerste keer,
dat hij slikt zijn woord van eer !
Eer ik ben hierheen gekomen
was er dag en uur genomen,
dat de Vos me zoude doen
een gerechtelike zoen.
Hij werd tot de eed gebracht,
maar de vent op list bedacht
vond zijn zaak wellicht niet pluis,
nam de wijk naar Malpertuis....

NOBEL

(streng):

Dus heeft hij geen woord gehouden ?

GRIMBAERT :

Sire, Reinaert was verkouden!

PANSER :

Net als nu : 'k wou wel gaan kijken.

ISENGRIM :

Da's maar om 't gerecht t' ontwijken.

GRIMBAERT :

Die verwaandheid is wat kras :

'k wou dat ie gehangen was

van u beiden, als een dief,

die ons deed de meeste grief!

Gij hebt hier een witte voet :

maar uw zaak staat niet zo goed :

stoute taal en mooie woorden,

zijn gelukkig nog geen oorden!

In de huid van mijn cliënt

staat uw schuld voldoende geprent!

'k Heb de naden opgespoord,

door uw fel gebit geboord :

twee en twintig, min de klein,

rekken dit bezwar'nd fransijn....

ISENGRIM

(nijdig):

Gaf u Reinaert les in 't kwaad?

't Zijn al leugens, die ge praat!...

NOBEL :

Het is nog voorbarig pleiten ;

laat ons blijven bij de feiten.

ISENGRIM :

Ik durf getuigen onder eed,

van het mij gedane leed!

Was al 't laken perkament,
dat men weeft ter stad van Gent,
't zou me amper maar gerieven
voor de lijst van mijne grieven....

GRIMBAERT :

Weet ge nog van die pladijs?

ISENGRIM

(onthutst):

Sire, hij brengt me van de wijs.

NOBEL :

Wat is dat voor een historie?

GRIMBAERT :

O, ze strekt niet tot zijn glorie!...
Samen trokken zij uit roven :
Reinaert had zich niet te loven!
Van een kar, die kwam gereden,
Smeet hij een pladijs beneden.
Isengrim moest zich slechts bukken
om de vrucht van 't werk te plukken.
Gretig ging hij aan het slokken —
slechts bij 't eten onverschrokken!
Raad eens, wat hij liet, de vraat?
Juist de vieze, kale graat....

ISENGRIM

(toornig):

Bij mijn baard, dat is gelogen....

GRIMBAERT

(rap):

G'hebt hem nog véél meer bedrogen!
Of zijt g'ook die hesp vergeten?

ISENGRIM

(naar de das toevliegend):

Man pas op....

PANSER
(hem weerhoudend):

Nog wat verbeteren....

GRIMBAERT
(sarrend):

Ja, bedaar of elk begrijpt,
dat ge voelt waar 't schoentje nijpt!...

(met overtuiging)

Samen waart ge ze gaan stelen,
maar als 't aankwam op verdelen,
wat kreeg Reinaert voor bescheid?
» Snul, dat ge niet slimmer zijt....
» Kijk, de hesp hing aan een wis,
» kauw daarop, 't is ook een dis... »

IENGRIM
(schrikkelijk verontwaardigd):

Zoudt ge niet van woede stikken?

GRIMBAERT
(waardig):

Waarheid is soms hard om slikken...

IENGRIM
(weer opoliëgend, wil naar de Das toe, maar Nobel komt
tussen beiden).

NOBEL :

Dit gezeur is tijd verloren :
Ik wil de getuigen horen.

BELIJN

Courtois staat eerst ingeschreven.

NOBEL :

Zo zij hem het woord gegeven.

(TYBERT, die tot nog toe smalend weggekeken heeft, de ogen half geloken en schijnbaar ingedut, spitst de oren, zodra COURTOIS vernoemd wordt.)

COURTOIS :

Un jour Renard me prit en traître....

TYBERT

(vinnig):

Spreek uw moedertaal, gij, kwast.

COURTOIS :

Je parle la langue de mon maître...

TYBERT :

Zoals het lage knechten past:...

(Op een wenk van de Koning zwijgt Tybert; maar zijn misprijzen spreekt voort uit zijn houding.)

COURTOIS :

Un hiver il gélait à pierre fendre.

Je n'avais pour me défendre,
contre la faim et le dénuement,
qu'un saucisson, pas bien grand...

Or, Renard me rafla mon repas :
oncques faillis passer de vie à trépas....

TYBERT :

Schei maar uit met uw gepreek :
wat ge zegt en houdt geen steek,
want de worst behoorde mij.

En toch klaag ik niet als gij!
'k Won ze door mijn eigen list :
zonder dat het iemand wist,
brak ik nachtlik in een molen.

Daar heb ik de worst gestolen,
van een slapend molenaar,
nu voor méér dan zeven jaar....

GRIMBAERT :

Dan is 't feit al lang verjaard.

TYBERT :

Trouwens, ik ben niet vervaard :
wie daarvoor een vonnis vraagt,
dat hij mij ter vierschaar daagt !

GRIMBAERT :

Zulk een diefstal is een deugd :
mensenleed is dierenvreugd.

PANSER

(die zich moeilijk bedwongen heeft) :

Tybert, wie zoekt gij te foppen ?
Kunt gij ook al niet verkroppen,
dat we hier ons klachten uiten,
tegen Rein, die guit der guiten ?

TYBERT :

Mij heeft Reinaert niets verkorven :
elk moet voor zijn eigen zorgen.

IENGRIM :

Katerken, 'k onthou dat woord !

PANSER :

Wist ge niet, dat soort zoekt soort ?

TYBERT :

Ja, ge zijt een baas in 't schelden.

IENGRIM

(de vuist gebald) :

Man, we zullen 't u vergelden !...

PANSER

(steeds verontwaardigd) :

'k Neem geen blaadje voor mijn mond !
Reinaert is, luid doe ik 't kond....

ISENGRIM :

'n Moordenaar....

PANSER :

'n bandiet....

CUWAERT

(*schuchter*):

'n dief....

PANSER :

Niemand, niemand heeft hij lief....

ISENGRIM :

Zelfs de Koning niet, zijn Heer....

PANSER :

Wat? Zijns meesters lijf en eer,
zou hij schenden en verdoen
voor het boutje van een hoen!...

GRIMBAERT :

Schone woorden in de wind,
omdat gij niks anders vindt!...

PANSER

(*Cuwaert vooruitduwend*):

En wat zult gij wederleggen
van hetgeen ik nu ga zeggen?
Pleegde Reinaert gist'ren nog
niet het schandelijkst bedrog,
ja, een echte euveldaad
aan haas Cuwaert, die hier staat?
Reinaert bracht hem in de waan,
dat hij hem tot kapelaan
kon bevordren met studeren.
Eerst moest hij de Credo leren....

ISENGRIM :

Da's voorwaar een heiligschennis!

GRIMBAERT :

Hebt ge daarvan ook al kennis?

PANSER :

Voor die les in de liturgie
nam hij Cuwaert op zijn knie.
Meester Reinaert zong mooi voren,
gregoriaans nog, naar behoren....
Maar, op 't onverwachts, voor 't slot,
sprong hij 't haasje naar de strot.
't Had, was ik niet bijgesprongen,
vast zijn zwanenzang gezongen...

NOBEL

(tot Grimbaert):

Hoe weerlegt ge dat relaas?

GRIMBAERT :

Och, een zuivre waterblaas!
Rein, artiest en virtuoos,
werd getergd door Cuwaerts voos:
hij zong vals, was dus kastijdbaar,
da's bij 't leren onvermijdbaar.

PANSER :

'k Wist niet dat een valse noot,
bestraft mocht worden met de Dood!

NOBEL :

Zodat hij hem naar 't leven stond?

PANSER :

Koning, zie de verse wond....

*(Hij ontbloot de hals van CUWAERT: NOBEL
onderzoekt hem, staart dan GRIMBAERT veel-
betekenend aan.)*

Laat ge, o Koning, ongewroken,
dat uw vrede dus gebroken
en versmaad wordt door die gast,
rouwen zal 't u, dat staat vast.

GRIMBAERT :

Was ik Koning, 'k liet niet dreigen.

ISENGRIM :

Dasje, gij zoudt beter zwijgen.
Panser trof het op de kop :
Reinaert heeft verdiend de strop !
Blijft hij langer in het leven,
wordt dees misdaad weer vergeven
eer een maand, zo treft dat beest,
ook wie hem het minste vreest.

(BRUIN bromt smalend, medelijdend.)

GRIMBAERT :

Tracht geen draai er aan te geven :
haat alleen heeft u gedreven.

ISENGRIM :

'k Heb daarvoor misschien mijn gronden.

GRIMBAERT :

Durft ge z' hier dan niet verkonden ?

ISENGRIM :

Liefst zou 'k van die dingen zwijgen.

GRIMBAERT :

Kunt g'er soms geen kant aan krijgen ?

ISENGRIM

(weer op hem toevliegend):

Huichelaar, dat is te veel :
ditmaal snoer ik u de keel.

NOBEL

(verzoenend):

Isengrim, wind U niet op...

(Ze worden met moeite van elkaar gehouden.)

ISENGRIM :

't Is al jaren, dat ik 't verkrop.
Maar ik blijf het niet verduwen :
laster moet toch éénmaal luwen.

(zich tot Grimbaert wenden)

U en Rein en al uw magen,
zal ik voor de schare dagen,
wegens al het kwaad bedrijf
dat gij rondbrieft van mijn wijf....

NOBEL

(uit zijn apathie gewekt: met de hand om het oor):

Die verklaring lijkt, wat vaag :
duld, dat ik wat uitleg vraag....

GRIMBAERT

(tot Isengrim zalvend):

Als ik u een raad...

ISENGRIM :

Verrekt!...

GRIMBAERT *(zoet) :*

'k Liet maar liefst die pot gedekt.
(driest)

Zegt men van Hersind geen goed,
weet, dat ze niet minder doet.

ISENGRIM

(zich zienderogen bedwingend):

Hij zet weer mijn bloed aan 't koken...